

Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland  
Postbus 55  
8200 AB Lelystad

Geachte leden van de Gedeputeerde Staten,

**ONDERWERP**

Zienswijze  
Omgevingsvisie  
Flevoland

**ONS ZAAKNUMMER**

1001748

**BIJLAGEN**

**UW BRIEF VAN**

**UW KENMERK**

**VERZONDEN**

Wij hebben kennisgenomen van de Ontwerp Omgevingsvisie en het bijbehorende Omgevings Effect Rapport (OER), welke op 22 april 2026 zijn vastgesteld door Provinciale Staten. Voorafgaand aan de beeldvormende behandeling van het ontwerp in de statenvergadering van 15 april 2026 hebben wij richting Provinciale Staten per brief onze eerste inzichten gedeeld over het eerdere ontwerp en het OER. In onze zienswijze hebben wij een deel van de inhoud van deze brief verwerkt.

Wat betreft de ontwikkeling van het ontwerp willen wij het volgende meegeven. Wij herkennen en erkennen de noodzaak van provinciale en bovenlokale sturing. Tegelijkertijd hechten wij aan de uitgangspunten van "Samen maken we Flevoland". Hierin staat gezamenlijk eigenaarschap, gelijkwaardig partnerschap en het benutten van elkaars kennis en verantwoordelijkheden centraal. Deze uitgangspunten sluiten aan bij de geest van de Omgevingswet, die uitgaat van samenwerking en besluitvorming op het meest passende bestuursniveau. Wij zien daarom meerwaarde in een werkwijze waarin provincie, gemeenten en waterschap niet alleen gezamenlijk uitvoering geven aan de opgaven, maar ook tijdig gezamenlijk richting geven aan de strategische keuzes die daaraan voorafgaan, onder andere welke zijn vastgelegd in "provinciaal belang". Dat biedt een brede basis voor beleid en uitvoeringskracht voor de toekomst van Flevoland.

Wij hebben kennisgenomen van de drie strategieën, de principes, de gebiedsuitwerkingen en de thematische uitwerking in de visie. Het valt ons op dat in de visie veel aandacht wordt besteed aan de principes en uitgangspunten voor goed functionerende water- en bodemsystemen die onderdeel zijn van het natuurlijk fundament in Flevoland. Wij omarmen deze insteek van harte, omdat ze bijdragen aan toekomstbestendig waterbeheer tegen beheersbare maatschappelijke kosten.

In deze brief reageren wij op het ontwerp vanuit onze rol als waterbeheerder en als uw partner voor samenwerking in de regio. Wij hechten eraan u deze brief te sturen, zodat u in uw afwegingen naar besluitvorming onze zienswijze kunt meewegen. De bijlage bij deze brief bevat redactionele opmerkingen en suggesties ter verduidelijking van de teksten in het ontwerp.

Onze reactie is gebaseerd op de leidende doelstellingen in het waterbeheer, zoals vermeld in het waterbeheerprogramma:

- beschermd zijn tegen overstromingen en wateroverlast;
- voldoende water voor een goede systeemwerking en gebruik;
- een goede kwaliteit van water en ecologie;
- het opwekken en gebruiken van energie en duurzaam werken.

Hieronder volgen aandachtspunten die wij van belang vinden voor de doorontwikkeling van de visie en de uitwerking daarvan in plannen en projecten.

#### *Doorwerking principes water en bodem nodig*

Wij constateren dat er in het ontwerp veel aandacht is voor de ruimtelijke ontwikkelingen in Flevoland, het belang van een gezonde bodem en een gezond en goed functionerend watersysteem. Hiervoor zijn in de visie op hoofdlijnen duidelijke principes en uitgangspunten opgenomen. Echter, de toepassing of doorvertaling van deze principes in de strategieën, de tien thema's en de gebiedsuitwerkingen ontbreken grotendeels. Wij zijn het van harte eens met de aanbeveling in het OER om water en bodem met een duidelijk vervolgstadium in de uitvoering te zetten. Dat heeft het waterschap nodig, onder andere voor de programmering van de wateropgaven in de toekomst.

Wij doen een beroep op u om hierbij meer rekening te houden met de verdergaande ambities zoals verwoord in de Strategische agenda Flevoland: "het natuurlijk fundament moet leidend zijn bij beantwoording van de vragen waar en hoe ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden". Wat betreft het woordgebruik stellen we dan ook voor in Flevoland weer "water en bodem sturend" te gebruiken, zoals wordt gebruikt in het Regeerakkoord.

Wij vinden het belangrijk dat de principes en uitgangspunten worden toegepast in ruimtelijke plannen en thema's, en ook dat ze voeding geven voor de provinciale verordeningen. Veel vraagstukken hebben ruimte nodig. Echter, hoe afwegingen worden gemaakt is niet concreet uitgewerkt. Bij wonen of landbouw kunnen bijvoorbeeld aanbevelingen opgenomen zoals: "bij compact bouwen treffen we voorzieningen om wateroverlast te voorkomen", "in de hoogwaardige landbouwgebieden werken we aan het vergroten van de sponswerking van de bodem" of "bij Lelystad Waterfront is waterveiligheid essentieel".

Dit alles is belangrijk voor behoud van de draagkracht van de water- en bodemsystemen zodat mensen, natuur en bedrijven hiervan ook in de toekomst gebruik kunnen maken. Bovendien blijven onze water- en bodemsystemen goed functioneren. Dit betekent dat tussen provincie en waterschap ingezet moet worden op intensievere kennisontwikkeling en -uitwisseling, en ook tijdig, zodat bij het uitwerken van plannen en projecten deze draagkracht voldoende aandacht krijgt.

Wij hebben de indruk dat de principes voor bodem en water vooral gericht zijn op natuur en landbouw en het robuust polderaamwerk. Wij vragen meer aandacht voor toepassing van de principes in de thema's wonen, mobiliteit, economie en energie. Daarnaast zijn ze niet alleen van toepassing op waterkwaliteit en waterveiligheid. Het is ook van belang voor het behoud van een goede waterkwaliteit, voor de ecologie en voor de landschappelijke ondergrond.

Bij de voorwaarden voor nieuwe ontwikkellocaties gaat het in de visie vooral over de inpassing en niet over de locatiekeuze. Dat zou altijd meegewogen moeten worden, ook waar het gaat om multifunctioneel gebruik of inbreiding. Locatiekeuze is een essentiële factor bij het voorkomen van wateroverlast, voor waterveiligheid en voor het functioneren van ons watersysteem. Het waterschap vraagt u hierbij de ambitie van een veerkrachtige,

klimaatbestendige en gezonde leefomgeving ook toe te passen op nieuw te ontwikkelen gebieden voor woningbouw- of bedrijven.

Wat betreft water en bodem sturend willen wij tenslotte opmerken dat er meer handelingsperspectieven voor een klimaat-adaptief watersysteem zijn dan vermeld in de visie. Alleen stimuleren van hergebruik van water en versterken van buitendijkse systemen is onvoldoende, ook het bufferen of bergen van water, aan de oppervlakte of ondergronds, zijn hier mogelijkheden die het onderzoeken waard zijn.

#### *Provinciaal belang vraagt nadere toelichting*

In de visie zijn provinciale belangen vastgelegd. Dit zijn onderwerpen waar de provincie regie op wil hebben. Wij constateren dat het veelal ook belangen zijn van het waterschap en vragen ons af hoe we dit begrip moeten duiden. Wij nodigen u uit om met ons in gesprek te gaan en hierover meer duidelijkheid te geven.

#### *Concentratie en uitbreiden vraagt extra maatregelen*

Het accent op concentratie van activiteiten en inbreiding in de visie betekent minder ruimtebeslag en behoud van het karakter en de open structuren in Flevoland. Wij begrijpen en ondersteunen deze keuze om de schaarse ruimte zo zorgvuldig mogelijk in te richten. Het brengt echter extra risico's met zich mee omdat de kans op wateroverlast, droogte en congestie in de (afval)waterketen toeneemt. Wij vragen in de omgevingsvisie meer aandacht voor de consequenties van concentratie en inbreiding en perspectieven voor het handelen ten behoeve van goed functionerende watersystemen en een goed functionerende waterketen.

#### *Een robuust polderaamwerk met een robuust watersysteem*

In Flevoland worden verschillende gebieden aangemerkt, ieder met een eigen karakter waaronder open landbouwgebieden, multifunctionele landbouwrandgebieden, verwevingsgebieden en adaptatiegebieden. Het waterschap hecht aan een robuust watersysteem en dat is niet altijd goed te combineren met de inzet op functiecombinaties en lokaal maatwerk.

Het verschil tussen de verschillende soorten gebieden is niet altijd duidelijk. Langs de randen van de polders en rond stedelijke agglomeraties ontstaan meer functiecombinaties. Dat brengt consequenties met zich mee voor de inrichting en het beheer van het watersysteem, welke op dit moment nog niet goed zijn te overzien. Voor ons waterwerk is het nodig deze consequenties goed in beeld te brengen en wij verzoeken u dat zo snel mogelijk, in samenwerking met ons waterschap, te doen. Daarbij komt dat verweving van functies niet altijd mogelijk is gezien onze peilbesluiten en de regelgeving rond waterkeringen, zoals beschermingszones en profiel van vrije ruimte. Wij verzoeken u daar goed rekening mee te houden.

Bij ontwikkelingen rond economische hotspots, datacenters, Lelystad Airport, MITC, Urk en dergelijke wordt geen relatie gelegd met waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit (opwarmen) en de bodem. Dat is wel nodig, zodat verantwoord keuzes gemaakt worden en problemen niet worden afgewenteld naar de omgeving, naar de publieke sector of naar de toekomst.

Verwevingsgebieden met meerdere gebruiksfuncties liggen langs de randen van de polders, met name de oostflank. Hier wordt onder andere voorzien in de mogelijkheid om water dat vanuit de Veluwe ons gebied instroomt vast te

houden. Dat is niet nieuw, het is zoals het systeem sinds de aanleg van de polder functioneert. In de hoge afdeling wordt namelijk een (1 meter!) hoger peil gevoerd dan in de lage afdeling. Daarnaast zijn er in de gebieden vlak bij het oude land gestuwde delen met een nog hoger peil.

Met "cascadering" wordt een oplossing gepresenteerd om nog meer te kunnen sturen op waterbeschikbaarheid, het voorkomen van wateroverlast en het tegengaan van brak water. Vasthouden van nog meer water leidt echter tot peilverhoging, wat lang niet overal wenselijk is met het oog op de stabiliteit van de keringen. Wij streven bovendien naar een robuust watersysteem en zijn terughoudend extra te investeren in uitbreiding van het aantal peilvakken en de daarmee samenhangende toename van de beheerkosten. Wel zien wij mogelijkheden voor lokaal maatwerk om meer water vast te houden. Dit heeft een positief effect op de waterbeschikbaarheid, maar niet zo veel als voorgesteld in het OER.

Wij wijzen u er tenslotte op dat waterbeschikbaarheid vooral gebaat is bij het toestaan van peilfluctuaties. Als meer water wordt vastgehouden en het peil niet uit mag zakken, leidt dit tot een nieuwe watervraag vanuit het peilbeheer.

In de visie wordt een afwegingskader aangekondigd voor het onttrekken van agrarische gronden voor andere doeleinden. Wij gaan ervan uit dat in het afwegingskader ook criteria worden opgenomen vanuit de invalshoek water en bodem. Overigens missen wij in de OER tabel 3-23 in het beoordelingskader voor het bodem- en watersysteem het aspect bodemdaling. Dat is merkwaardig gezien de toenemende problematiek rond bodemdaling. Over het gebruik van de agrarische gronden hebt u in uw eerder vastgestelde visie op de landbouw ingezet op voedselzekerheid. Wat dit betreft mag van de visie verwacht worden dat meer gestuurd wordt op het gebruik van de gronden voor voedselproductie.

#### *Adaptatiegebieden met toekomstbestendige oplossingen*

Een deel van de open landbouwgebieden heeft bijzondere opgaven, omdat de bodem daalt of omdat verwacht wordt dat het zoutgehalte toeneemt. In de visie wordt aangegeven dat het denkbaar is dat het gebruik of de functie daar in de toekomst zal veranderen. Hier liggen mogelijk ook kansen voor water vasthouden in extreem natte omstandigheden. Wij waarderen de aandacht hiervoor in de visie vanuit de urgentie die klimaatverandering meebrengt en zien dit graag concreet uitgewerkt via een programmatische aanpak. Wij pleiten daarbij voor goede toekomstbestendige oplossingen die minder druk geven op het watersysteem en op de kosten voor inrichting en beheer.

#### *Duidelijkheid nodig bij gebiedsgerichte samenwerking*

Er wordt nadrukkelijk ingezet op de gebiedsgerichte aanpak, waarbij de doelen en beoogde resultaten helder moeten zijn. De route naar doelrealisatie is nog niet bekend, deze zal zich nog moeten ontwikkelen. Toch vinden wij hier meer duidelijkheid van belang, omdat het onze ervaring is dat juist bij de uitwerking van de doelen veel discussies ontstaan. Deze discussies kunnen wat ons betreft beter rond de omgevingsvisie gevoerd worden dan later. Dat geeft duidelijkheid en koersvastheid, mede omdat hieraan een formele zienswijze procedure gekoppeld is.

Hieronder volgen aanvullend specifieke opmerkingen voor de thema's waterbeschikbaarheid, wateroverlast voorkomen, veiligheid en waterkwaliteit.

#### *Waterbeschikbaarheid*

- De indruk wordt gewekt dat met een robuust polderraamwerk, water vasthouden aan de oostzijde van Flevoland en voldoende kwel het zoetwatervraagstuk is opgelost. Wij wijzen erop dat de kans op droge perioden toeneemt en dat de watervraag toeneemt. Dit betekent ook dat de kans op tekorten groter wordt en dat we ons daarop moeten voorbereiden. Ten behoeve van bewustwording over waterschaarste in de toekomst is het verstandig hier transparant over te zijn.
- De gesprekken over waterbeschikbaarheid en veiligheid, de Deltabeslissingen, worden gevoerd in het Bestuurlijk Overleg Noord Nederland en het Bestuurlijk Platform IJsselmeer. Wij zien hierover weinig terug in het ontwerp en verzoeken u goed aan te sluiten bij deze Deltabeslissingen.

#### *Wateroverlast*

- De indruk wordt gewekt in het OER dat wateroverlast alleen rond Emmeloord en Almere aan de orde is. Dat is niet juist, ook in andere gebieden kan wateroverlast plaatsvinden, afhankelijk van de bui en de inrichting van het watersysteem.
- Waterberging realiseren in de diepste delen van de polders is niet mogelijk zonder grote infrastructurele maatregelen. Dat kan zijn het verdiepen van deze gebieden in combinatie met permanente bemaling. Een andere mogelijkheid is het aanleggen van een kering rond het bergingsgebied, in combinatie met een pompvoorziening om de waterberging te vullen in extreme omstandigheden.

#### *Veiligheid waarborgen*

- De door u gegeven suggestie voor een "overstroombare waterkering in het IJssel- of Markermeer" is voor ons een grote verrassing. Wij wijzen u erop dat deze optie geen onderdeel is van de Deltabeslissingen zoals deze momenteel op tafel liggen. Het zoekgebied en het aantal mogelijke varianten is dermate groot dat het in deze fase niet mogelijk is te bepalen of aanleg van deze kering de beste strategie is voor waterveiligheid en het vergroten van de zoetwaterbeschikbaarheid. Er zijn meerdere oplossingen denkbaar en om dat te onderzoeken gaan wij graag met u in gesprek.
- De visie voorziet in extra activiteiten rond en zelfs buiten de keringen, bijvoorbeeld het opwaarderen van de Maxima centrale en de ontwikkeling van de kustzone. Deze gebieden liggen gedeeltelijk buiten onze keringen en zijn dus gevoelig voor het peil en eventuele peilstijgingen in het IJsselmeer, terwijl ze bovendien een negatief effect hebben op de zoetwaterbuffer in het IJsselmeer.  
Wij vragen u in het ontwerp nadrukkelijk aandacht te besteden aan de veiligheid in deze gebieden en de consequenties van de keuzes die hierover gemaakt worden.
- Onduidelijk is wat bedoeld wordt met "versterken van de samenhang van het buitendijkse systeem met het binnendijkse systeem in de context van de IJsseldelta". Graag meer duiding over de samenhang die hier wordt bedoeld en wat deze samenhang oplevert voor het gebied.

- U benoemt dat de provincie in het Waterprogramma de hoofdlijnen van het waterbeleid bepaalt. Goed om daarbij aan te geven dat belangrijke kaders voor waterveiligheid vanuit het Rijk komen en ook wat uw eigen kader stellende rol is voor de regionale keringen.  
Waar het gaat om de normering van de primaire keringen is deze omgevingsvisie naar ons idee niet de plek om dit kader stellend neer te zetten.
- Wij wijzen u erop dat binnen de provincie niet overal hetzelfde beschermingsniveau tegen overstromingen geldt. Dat is afhankelijk van economische waarde en overlijdensrisico in het te beschermen gebied. Veel geïnvesteerd kapitaal en veel inwoners brengen extra veiligheidsrisico's met zich mee en het is noodzakelijk daaraan meer aandacht te besteden, niet alleen in de visie, ook bij de uitwerking van de visie.
- In het ontwerp wordt gerefereerd aan koppelkansen, bijvoorbeeld bij dijkversterkingen. Wij staan in de verkenningsfase van versterkingsopgaven open voor koppelkansen, dat maakt het mogelijk deze in te passen in onze plannen. Gelet op het belang van voortgang van de dijkversterkingen en de strakke plannen die wij hanteren zien wij in latere fasen echter geen mogelijkheden meer voor koppelkansen.

#### *Waterkwaliteit*

- De bouw van woningen en bedrijven leidt tot extra druk op het afvalwatersysteem. Wij zien dit graag in het OER 7.4.1. als effectscore toegevoegd. Daarbij gaat het om uitbreiding van het transportstelsel, zuiveringscapaciteit en effluent kwaliteit.
- Biodiversiteit wordt in het OER 3.10.4. beschouwd vanuit vogels, bos en exoten. Biodiversiteit gaat echter ook over planten en insecten.  
Goed om hier de drukfactoren te benoemen en het handelingsperspectief, bijvoorbeeld het terugdringen van middelengebruik in de landbouw. Hier ligt een groot maatschappelijk belang, insecten verdwijnen namelijk nog steeds in rap tempo.

#### *Energie*

- De nadruk bij het onderwerp klimaat ligt vooral op adaptatie. Wij vragen u aan mitigatie meer aandacht te besteden in de omgevingsvisie.
- Wat betreft de productie van waterstof vragen wij ons af welk water hiervoor wordt gebruikt.  
Wij hebben al enkele aanvragen gehad voor waterstofproductie waarbij oppervlaktewater in beeld was. Als dit grootschalig wordt toegepast wordt dit een extra drukfactor op de beschikbaarheid van zoetwater.
- Daarnaast vinden wij een stabiel aanbod van elektriciteit noodzakelijk, zodat onze gemalen en AWZI's elektriciteit kunnen blijven gebruiken waar dat nodig is en het risico op uitval minimaal is.

***Tot slot***

Graag werken wij op basis van onze deskundigheid samen met u aan de doorontwikkeling en uitvoering van deze omgevingsvisie in programma's en plannen. Wij zien met belangstelling uw reactie tegemoet op de ingediende zienswijzen, waaronder die van het waterschap Zuiderzeeland.

Hoogachtend,  
het college van Dijkgraaf en Heemraden  
van Waterschap Zuiderzeeland,

de secretaris-directeur,

de dijkgraaf,

ing. W. Slob MSc.

ir. H.C. Klavers.